

КУЛЬТУРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ШКАЛА ЦІННОСТЕЙ ТА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Копичко Н. В.

*практичний психолог, викладач сумісник
Відокремлений структурний підрозділ
«Політехнічний фаховий коледж
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського»
м. Горішні Плавні, Україна*

Анотація. У статті розглянуто та проаналізовано наукові дослідження вітчизняної та світової культурологічної думки, розкрито своєрідність українського культурно-історичного типу та джерел формування процесів культуротворення національного зв'язку із загальнолюдським. Аналіз розуміння та засвоєння здобувачами освіти культурних цінностей у поєднанні основних термінів та понять історичного духу епох.

Вступ. На сучасному етапі культурологія є дисципліною, що дає змогу об'єктивно висвітлити труднощі та суперечності, властиві суспільству. Від початкового етапу історії, людство намагалося зрозуміти особливе місце людини у світі, її відмінність від усіх інших живих створінь. Таким чином, культурологія – складова сучасного гуманітарного знання ключових понять, які складають теоретичну основу формування культури та науки культурології в цілому.

Результати та обговорення. Ще у міфологічній свідомості виявлялась спроба людини пояснити зв'язок «світ» та «Я» та відповісти на питання про початок культурної історії людства. Легендарні герої, вчили людей оволодінню культурними досягненнями. Наприклад, Прометей навчив людей користуватися вогнем, Гермес – виготовляти знаряддя, опрацьовувати метали. До середини ХХ ст. культурологічні знання розглядались в основному в системі гуманітарних наук і визначали загальний гуманітарний рівень розвитку суб'єкта. У формуванні культурологічної думки знайшло відображення діяльність просвітителів: Вольтера, Ж. Ж. Руссо, Г. Е. Лессінга, І. Канта, Й. Г. Гердера, їх дослідження вразили силою розуму і освіти європейське суспільство. Однак дослідження другої половини ХХ – початку ХХІ ст. довели, що культурологічні знання є основою сучасних відкриттів у фізиці, математиці, хімії, біології тощо. Насамперед, дослідження, проведені в Японії, Китаї, Німеччині, Франції,

засвідчили, що збільшення об'єму знань з культурології різко збільшує імовірність створення наукових інновацій [1, с. 46].

Термін «культурологія» запропонував у 1909 р. німецький філософ і фізик В. Освальд. Вчений не лише показав різницю між культурологією і соціологією, а й використав це визначення для опису явищ культури людської діяльності. В. Освальд фактично визначив місце культурології в системі інших наук.

У 1939 р. американський філософ Леслі Уайт (1900–1975) повернувся до тлумачення терміну «культурологія», вводячи його в контекст антропологічних досліджень про культуру. Його праця «Наука про культуру» (1949) сприяла виділенню культурології в окремий напрям досліджень, поставивши питання про необхідність визначити предмет культурології як науки та започаткувала цілісний підхід до вивчення культурних явищ [4, с. 22–24].

Українська культурологія – досить молода галузь гуманітарних знань, тим не менш в ній накопичено великий обсяг знань і вона почала активно розвиватися в останнє десятиліття. Українські вчені та діячі культури такі як: І. Франко, Л. Українка, П. Грабовський, в своїх працях, підкреслювали необхідність поєднання культури з життям і вимогами всього українського народу [2, с. 114].

На заняттях з культурології в процесі вивчення дисципліни, на базі Відокремленого структурного підрозділу «Політехнічний фаховий коледж Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського» здобувачі освіти, формують особистісне ставлення до культури, збагачують свій культурний рівень, розкривають можливості наукового пошуку та орієнтації в сучасних тенденціях розвитку культури. Для підвищення ефективності самостійної роботи здобувача освіти та кращого засвоєння вивченої теми з культурології, проведено тестування за темою: «Культурологія як навчальна дисципліна» у кількості 89 осіб як засіб самоконтролю за пройденою темою.

Результати тестування за темою: «Культурологія як навчальна дисципліна» розкрили розуміння (91%) здобувача освіти сутності й функцій культури як дисципліни культурологія.

Такий же показник відповідей (91%), характеризує розуміння молоддю поняття культури, як сукупності матеріальних і духовних цінностей, відображення творчої діяльності людини в освоєнні світу, в ході історичного розвитку суспільства.

Мету культурології, як розкриття її різноманітності серед культур світу та показ значущості культури в життєдіяльності людини, засвоїли та зрозуміли під час вивчення теми (82%) здобувача освіти.

Серед різноманіття форм культури, що мають свою структуру та різні культурні цінності і традиції, в процесі тестування правильно означили (75,3%).

Тісний діалектичний зв'язок і взаємообумовленість суспільного матеріального виробництва та духовної культури визначали здобувачі освіти при розгляді її видів, зокрема її матеріального характеру, де надали вірну відповідь (82%) здобувача освіти.

Культурологія як наука принципово відрізняється від усіх інших наук тим, що вона, аналізуючи культурний розвиток об'єднує матеріальні та духовні культурні цінності, охоплює як філософсько-культурологічне осягнення дійсності, культурологічне структурування цінностей, так і предметну змістовність спектру

проявів культури як явища [3, с. 196]. Ці питання детально розглядаються на заняттях з культурології, що демонструє аналіз проведеного тестування.

Таким чином, при можливості доступу до необхідної літератури та отриманого інформаційного матеріалу під час занять, здобувач освіти все ж таки не достатньо відповідально поставився та опанував представлену викладачем інформацію.

Отже, культурологія як наука виробляє системне бачення сучасних процесів світового розвитку, методологію аналізу і синтезу суспільних явищ, дає практичні рекомендації розв'язання інноваційних рішень. Та надає уявлення про те, що являє собою ця наука як навчальна дисципліна, які існують критерії у її вивченні, яка її структура і складові елементи тощо.

Таким чином, важливим компонентом стилю викладача є саме вміння розривати шаблон знання, коригувати доксу, допомагати молоді переописувати та переосмислювати так звану картину культури.

Література:

1. Горський В. С. Парадокси історичної свідомості сучасної культури / В. С. Горський // Світогляд і духовна творчість. К.: Наукова думка. 1993. С. 45–51.
2. Поліщук Є. Історія культури: Короткий довідник/ Євген Поліщук. К.: Укр. Центр духовної культури, 2000. 181 с.
3. Філософія: підручник. Для здобувачів вищої освіти / авт.кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. Харків: НУЦЗУ, 2021. 286 с.
4. Шевнюк О. Культурологія : Навчальний посібник/ Олена Шевнюк. К.: Знання-Прес, 2004. 353 с.